लिखितः

(3) निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तम एकवाक्येन लिखत –

(क) कस्मिन् अरण्ये एकः कूर्मः निवसति स्म ?
(ख) शशकः कस्य मित्रम् आसीत् ?
(ग) परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता कीदृशी जाता ?
(घ) कः विजयी अभवत् ?
(ङ) कः शनैः शनैः चलति ?
(च) तीव्रया गत्या कः चलति ?
(छ) कूर्मः कीदृशः आसीत् ?

उत्तराणि–(क) चम्पारण्ये एकः कूर्मः निवसति स्म ?
(ख) शशकः कूर्मस्य मित्रम् आसीत् ?
(ग) परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता दृढ़ा जाता ?
(घ) कूर्मः बिजयी अभवत् ?
(ङ) कूर्मः शनैः शनैः चलति ?
(च) तीव्रया गत्या शशकः चलति ?
(छ) कूर्मः नियमपालकः सदापरिश्रमी च आसीत् ?

(4) मञ्जूषायाः उचितपदानि चित्वा वाक्यानि पूरयत–

दृढा, कूर्मः, कार्यं, परिश्रमी, लज्जितः

(क) चम्पारणे सरोवरे कः .... निवसति स्म ।
(ख) परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता .... जाता ।
(ग) कूर्मः नियमस्य पालकः सदा ....च आसीत् ।
(घ) शशकः .... जातः ।
(ङ) निरन्तरं श्रमेण असम्भवम् अपि .... सम्भवति ।

उत्तराणि–(क) कूर्मः, (ख) दृढ़ा, (ग) परिश्रमी, (घ) लज्जितः, (ङ) कार्यं ।

(5) सुमेलनं कुरुत –

	'अ'		'आ'
(क)	शशकः	(i)	मेहनत से
(ख)	कूर्मः	(ii)	बहुत समय तक
(ग)	श्रमेण	(iii)	तालाब
(घ)	दीर्घकालम्	(iv)	खरगोश
(ङ)	अरण्ये	(v)	कछुआ
(च)	सरोवरः	(vi)	जंगल में

उत्तराणि–(क)—(iv), (ख)—(v), (ग)—(i), (घ)—(ii), (ङ)—(vi), (च)—(iii) ।

(6) निम्नलिखितानां पदानां बहुवचनं लिखत –

		उत्तराणि–
(क)	गच्छति	गच्छन्ति
(ख)	करोति	कुर्वन्ति
(ग)	पठति	पठन्ति
(घ)	पश्यामि	पश्यामः
(ङ)	गमिष्यामि	गमिस्यावः
(च)	चलसि	चलथ
(छ)	सम्भवति	सम्भवन्ति

(7) क्त / क्त्वा प्रत्ययप्रयोगेण रिक्तस्थानानि पूरयत –

		उत्तराणि–
(क)	√जन् + क्त =	जातः
(ख)	√स्था + क्त्वा =	स्थित्वा
(ग)	√भू + क्त =	भूतः
(घ)	√पठ् + क्त =	पाठः
(ङ)	√हस् + क्त्वा =	हसित्वा
(च)	√गम् + क्त्वा =	गत्वा

(8) संस्कृत अनुवादं कुरुत –

(क) मैं साइकिल से (द्विचक्रिकया) घर जाता हूँ।
(ख) हम दोनों धीरे-धीरे (शनैः-शनैः) उद्यान में टहलते हैं। (अट् = टहलना)
(ग) हमलोग संस्कृत लिखते हैं।
(घ) खरगोश तेज दौड़ता है।
(ङ) कछुआ धीरे-धीरे चलता है।
(च) भारत में छह ऋतुएँ होती हैं।
(छ) वसन्त ऋतुओं का राजा है।

उत्तराणि–(क) अहं द्विचक्रिकया गृहं गच्छामि।
(ख) वयं शनैः शनैः उद्याने अटावः।
(ग) वयं संस्कृतं लिखामः।
(घ) शशकः तीव्रं धावति।
(ङ) कुर्मः शनैः शनैः गच्छति।
(च) भारते षड् ऋतवः भवन्ति।
(छ) ऋतूणाम् राजा वसन्तः अस्ति।

(9) अधोलिखितानां पदानां प्रयोगेण वाक्यानि रचयत –
एकत्र, उपान्ते, तत्र, विरम्य, प्राप्स्यामि।

उत्तराणि–एकत्र–वयं एकत्र तिष्ठामः।
उपान्ते–वनस्य उपान्ते नदी बहति।
तत्र–तत्र बालकः खेलति।
विरम्य–मार्गे विरम्य सः गृहंगच्छति।
प्राप्स्यामि–अहं विद्यालयं शीघ्रं प्राप्स्यामि।

(10) पदानि योजयित्वा लिखत –

		उत्तराणि
(क)	अहम् + एव	= अहमेव
(ख)	असम्भवम् + अपि	= असम्भवमपि
(ग)	पूर्वम् + एव	= पूर्वमेव
(घ)	सत्यम् + उक्तम्	= सत्यमुक्तम्
(ङ)	अहम् + अस्मि	= अहमस्मि

(11) अधोलिखितवाक्येषु 'सत्यम्' 'असत्यम्' वा लिखत–

उत्तराणि

(क) सरोवरे शशकः निवसति। (असत्यम्)
(ख) परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता जाता। (सत्यम्)
(ग) कूर्मः मार्गे विरम्य चलितः। (असत्यम्)
(घ) शशकः तीव्रया गत्या अचलत्। (सत्यम्)
(ङ) शशकः निरन्तरं श्रमेण विजयी अभवत्। (असत्यम्)